

METODE ALTERNATIVE DE EVALUARE ALE ELEVILOR CU NEVOI SPECIALE

- STUDIU -

Prof IRIMIA CRISALINDA NONA

Realitatea și dinamica vieții sociale, economice sau culturale au impus ample schimbări în proiectarea și implementarea politicilor și strategiilor educaționale.

Dezideratele de modernizare și perfecționare a metodologiei didactice se încrui pe direcția sporirii caracterului activ-participativ al metodei de învățare, pe aplicarea unor metode cu un pronunțat caracter formativ în valorificarea noilor tehnologii instrucționale, care să-l implice pe copil direct în procesul de învățare, stimulându-i creativitatea, interesul pentru nou, dezvoltarea gândirii, reușind să aducă o însemnată contribuție la dezvoltarea întregului său potențial.

Metodele constituie instrumente didactice cu ajutorul cărora, profesorul, îi determină pe cei aflați pe băncile școlii la un demers de asimilare activă a unor noi cunoștințe și forme comportamentale, de stimulare și, în același timp de dezvoltare a forțelor cognitive, intelectuale.

Într-o versiune mai modernă, metoda este interpretată drept o modalitate pe care profesorul o urmează pentru a-i face pe elevi să găsească singuri calea proprie de urmat în redescoperirea adevărilor sale. O astfel de metodă este și metoda predării prin proiecte.

Predarea pe bază de proiecte reprezintă un model inovativ care implică în mod direct și eficient elevii în procesul de învățare. Proiectul a devenit astăzi un instrument de lucru necesar desfășurării activităților umane, în toate domeniile social-economice. Trăsătura dominantă a unui proiect este triplul său caracter colectiv prin: grupul ținta ca beneficiar, prin parteneriat ca inițiere, prin spiritul de echipă ca realizare. Avantajele esențiale pe care le oferă metoda proiectului sunt:

- Necesarul de resurse presupune accesul la materiale într-un mediu virtual;
- Este favorizată dezvoltarea unei gândiri transdisciplinare;
- Utilizarea tehnologiei dezvoltă creativitatea, capacitatea de a cerceta o temă dată, spiritul de lucru în echipă, gândirea critică și favorizează schimbul de idei.
- Sunt dezvoltate abilități ale gândirii de nivel superior;
- Unitățile de învățare bazate pe proiect includ strategii instrucționale variate care măresc gradul de implicare al elevilor și responsabilitatea acestora, îmbunătățind stilul propriu de învățare;
- Metodele utilizate facilitează legătura dintre standardele de conținut și viața reală.
- Sunt utilizate tipuri de evaluări multiple și continue.
- Obiectivele urmăresc dezvoltarea unor competențe specifice secolului XXI: responsabilitate, capacitate de adaptare, creativitate, gândire critică și sistemică, abilități de comunicare și de colaborare.

Instruirea elevilor cu nevoi speciale prin metoda proiectului

Cercetarea a confirmat faptul că elevii cu nevoi speciale beneficiază de pe urma plasării în clase eterogene. Totuși, oferirea unui mediu de instruire adecvat pentru toți elevii poate fi o provocare pentru profesorii care se confruntă cu elevi cu diverse cunoștințe și abilități. Din fericire, predarea prin proiecte oferă oportunități pentru diferențierea instruirii în vederea susținerii învățării elevilor cu nevoi speciale. Proiectele de asemenea le permit să-și dezvolte forțele și să-și pună în aplicare creativitatea referitor la materiale și produse care îi interesează.

Elevii cu nevoi speciale, în special cei cu dificultăți de învățare, adesea se luptă deoarece deși au o inteligență normală, au dificultăți în ceea ce privește cititul, scrisul, argumentarea, aducerea aminte sau organizarea informațiilor. Proiectele le oferă oportunități să-și dezvolte aceste aptitudini prin instruire și sprijin în contextul unei activități semnificative, interesante. Există strategii care s-au dovedit a fi eficiente la instruirea elevilor cu nevoi speciale. Pe câteva dintre acestea le vom analiza în continuare.

Învățarea prin cooperare.

Colaborarea este o abilitate a secolului XXI necesară pentru succesul în viață. Atunci când elevii cu nevoi speciale lucrează la proiecte cu grupuri de perechi, gradul lor de învățare crește în mai multe moduri. În primul rând, activitățile bine structurate expun elevii cu dificultăți de învățare la strategiile de învățare ale perechilor lor și îi ajută să învețe unii de la alții. Activitățile de grup precum mozaicul le permite tuturor elevilor să devină “experți” într-un anumit domeniu care poate ajuta la dezvoltarea auto-eficacității și auto-respectului. Suplimentar, când elevii primesc instrucțiuni despre cum să se sprijine unul pe altul la învățat, grupele mici pot fi locuri sigure pentru elevi să pună întrebări clarificatoare și să primească ajutor când au nevoie.

Organizatori grafici

Organizarea informațiilor este adesea o problemă pentru elevii cu nevoi speciale. Ei pot fi elevi vizuali care răspund bine la reprezentările grafice ale informațiilor. Hărțile, site-urile web, schemele și listele cronologice, pot ajuta elevii să încorporeze cunoștințe noi la cele deja existente.

Accesarea cunoștințelor anterioare

Legarea cunoștințelor noi de cele anterioare este în special importantă pentru elevii cu nevoi speciale. Schemele Know-Wonder-Learn (Cunoaște - Miră-te - Învăță), discuțiile, jurnalele și punerea de întrebări ajută acești elevi să utilizeze ceea ce știu deja pentru a înțelege ceea ce învață acum. De asemenea, ele permit profesorilor să evalueze modul în care elevii progresează cu învățatul.

Strategia Explicită de Instruire

Mulți elevi învață strategiile de bază pentru a învăța singuri deprinderi și informații noi. Este posibil ca elevii cu nevoi speciale să nu se gândească în mod natural la activități precum luarea de notițe, realizarea de legături între idei, punerea întrebărilor, planificarea de proiect și gestionarea timpului. Proiectele oferă oportunități numeroase pentru a integra instruirea

explicită în ceea ce privește modul de realizare a gândirii importante, comunicarea și strategiile de învățare în contextul activității semnificative. Acest tip de instruire s-a dovedit a fi în mod special benefic pentru elevii luptători.

Modelarea și antrenarea sunt componente importante ale instruirii în cadrul aptitudinilor de gândire superioare. Instruirea efectivă în cadrul procesului de gândire are șase componente:

1. Selectarea unei aptitudini sau strategii adecvată pentru instruire
2. Etichetarea și clasificarea aptitudinii pe categorii
3. Modelarea aptitudinii prin gândirea cu voce tare
4. Practica îndrumată a deprinderii cu un partener sau un mic grup
5. Explicarea modului în care trebuie utilizată deprinderea sau strategia și când anume
6. Antrenarea permanentă privind utilizarea deprinderii în mod eficient

Evaluări alternative

Deși este important ca elevii cu dizabilități să devină cititori și scriitori competenți, ei nu trebuie limitați la aceste metode atunci când arată ce au învățat. Modelele, spectacolele dramatice, desenele și alte activități similare permit elevilor să demonstreze ce au învățat prin metode care să se adreseze puterilor lor.

Tehnologii de susținere

Software-urile educaționale, precum cele de mai jos, pot ajuta elevii cu dificultăți de învățare ușoare sau grave să-și îmbunătățească scrisul:

- Software de recunoaștere a vocii
 - Software de procesare a cuvintelor cu verificare ortografică și tezaur, precum Co-Writer sau Write Outloud
 - Software de procesare text vorbit, precum CAST e-Reader, Write Outloud, IntelliTalk, SimpleTalk
 - Software de recunoaștere a vitezei. Puteți folosi recunoașterea vocală pentru a dicta textul în orice program Microsoft Office XP. De asemenea puteți selecta meniu, bară de instrumente, căsuță de dialog și module de sarcini prin utilizarea vocii dvs. Recunoașterea vocală nu este proiectată pentru funcționarea completă hands-free; cele mai bune rezultate se obțin dacă se utilizează o combinație de voce și mouse sau tastatură.
 - Software de brainstorming, subliniere, diagramare flux și realizare scenarii animate, precum Inspiration pentru a ajuta memoria și organizarea
 - Software de derulare imagine
 - Software de scriere anticipată
 - Placă de comunicație sintetizată prin imagine și voce
- Software-ul special poate ajuta elevii care au dificultăți la scris:
- Tastaturi AlphaSmart
 - Tastaturi alternative, precum IntelliKeys, o folie personalizată care permite elevilor să apese doar un singur buton și să scrie un cuvânt întreg sau o expresie în calculator
 - Caracteristici tastatură asistată precum mouse, taste înțepenite (sticky keys), taste de repetare și taste lente (slow keys)
 - Alternative la mouse, precum mingi mobile (trackballs) și track pad-uri

Acțiunile de înlesnire a cititului pot include:

- Reformatarea materialului de citire pentru accesul mai ușor prin mărirea dimensiunii textului, modificarea fontului, schimbarea culorii fontului și/sau fundalul
- Digitizarea textului astfel încât să poată fi citit pe un computer
- Utilizarea de „screen readers” (tehnologii de citire automată a textului) pentru Internet și materiale pentru calculator
- Mărirea ecranului
- Page turners
- Dicționar vorbitor care citește cuvintele și definițiile
- Text rescris în format imagine
- Cântece, imagini, rânduri repetitive care se axează pe conceptele cheie
- Modele, software pentru calculator, accesorii, materiale practice care simulează conceptele

Se poate acorda asistență elevilor pentru a-i ajuta să înțeleagă ce este important să scrie sau să includă în proiect:

- Cuvinte cheie găsite/subliniate în foaia de lucru/fișă de indicație/fișier
- Procesare text vorbit prin procesor de text portabil sau calculator pentru a oferi elevului feedback auditoriu
- Organizatoare grafice
- Introducere vocală prin bandă sau recunoașterea vocii
- Extindere abreviere sau scriere anticipată care ajută sau indică conținutul

Acțiunile de înlesnire a lucrului cu calculatorul pot fi:

- Lărgirea Meniurilor din program
- Simplificarea barelor de instrumente Microsoft Office
- Creșterea dimensiunii butoanelor din bara de instrumente

Elevii cu dizabilități și elevii mai mici adesea lucrează mai bine cu ecrane de computer mai puțin dezordonate. Decât să utilizăm barele de instrumente standard disponibile acum în aplicațiile Microsoft Office, putem simplifica barele de instrumente pentru a le face mai puțin încurcate și mai accesibile.

Cele mai comune butoane pe care putem adăuga sunt:

- În categoria **Fișier**: Document nou, Deschidere, Salvare, Imprimare
- În categoria **Editare**: Anulare tastare, Refacere tastare, Copiere, Lipire
- În categoria **Inserare**: Miniatură (Clip Art)
- În categoria **Format**: Font, Dimensiune font, Aldin, Cursiv, Subliniere, Culoare font, cele patru tipuri de alinieri, Spațiere la două rânduri
- Când ați adăugat toate comenzile pe care le vreți, apăsați tab-ul **Bara de instrumente**. Bara de instrumente rezultată arată astfel:

Concluzie

Scopul final al instruirii este de a ajuta elevii să devină cât mai independenți posibil astfel încât să-și poată controla propria învățare. Tehnologia și instruirea în ceea ce privește deprinderile de auto-orientare pot ajuta la realizarea acestui obiectiv. Nu este însă cazul să absolutizăm utilizarea acestei metode în detrimentul celor clasice. Un adevărat profesionist în predare (indiferent de disciplină) va trebui să știe să adapteze demersul didactic. Sunt lecții care în mod cert produc performanțe școlare superioare numai cu ajutorul metodelor moderne, dar sunt și lecții în care prezența acestora nu este obligatorie.

Bibliografie

Gherghuț, Alois, Psihopedagogia persoanelor cu derințe speciale, Editura Polirom, 2006
Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, Strategii didactice interactive, Imprimeria Bacovia Bacău, 2006
Cerghit, Ioan, Metode de învățământ, Editura Polirom, 2006
Istrate, O., Educația la distanță. Proiectarea materialelor, Editura Agata, Botoșani, 2000;
<http://www.intel.com/cd/corporate/education/emea/rom/395547.htm>